

Ekologické daně

Barbora Kaplanová

Literatura

- Kubátová, Vítek: Daňová politika: Teorie a praxe
- Moldan: Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí
- Ščasný: Konsolidace vládnutí a podnikání v ČR a EU
(sborník konference o ekologických daních)
- <http://www.czp.cuni.cz/ekoreforma/>
- <http://www.foes.de/>
- Směrnice 2003/96/EC
(Taxation of energy products and electricity)

Osnova přednášky

1. Funkce ekologických daní
2. Externality a možnosti internalizace
3. Definice ekologické daně
4. Členění ekologických daní
5. Ekologická daňová reforma v Německu
6. Teorie dvojité dividendy
7. Ekologické daně v ČR

Funkce ekologických daní

Funkce daní obecně

- alokační, redistribuční, fiskální, stabilizační

Funkce ekologických daní (Moldan)

- získání dodatečných finančních prostředků
- pozitivní působení na změnu chování ekonomických subjektů

Externality

- mikroekonomické tržní selhání
- vedlejší nezamýšlené efekty určité činnosti, které pozitivně nebo negativně ovlivňují ostatní ekonomické subjekty, přičemž tyto subjekty za ně neplatí, nebo jim není placeno
- externality jsou statky, které neprocházejí trhem
- společensky efektivním řešením není úplné zamezení vzniku externalit, ale zahrnutí soukromých i společenských nákladů do rozhodování subjektů
= internalizace externalit

Možnosti internalizace externalit

- Pigouovská (Pigouviánská) daň
(resp. Pigouovská dotace)
- Coasův teorém (coasovská vyjednávání)
- státní zásahy (limity, jiná omezení)
- obchodovatelná emisní povolení

Definice ekologické daně

- Kubátová: daně, které byly primárně zavedeny za účelem omezování existence negativních externích efektů ovlivňujících životní prostředí
- OECD: každá nevázaná platba vládě uvalená na daňový základ, který je považovaný za významný z hlediska životního prostředí
- další pohledy: např. podle použití výnosů na ekologické projekty

Členění ekologických daní

- čisté Pigouovské daně
- nepřímé ekologické daně
- daně s neplánovanými ekologickými dopady
- účelové ekologické daně

Ekologická daňová reforma v Německu

- začátek 1.4.1999
- poté každoroční mírné zvedání sazeb po dobu čtyř let

Zdaněny

- pohonné hmoty (3,07 centu na litr)
- lehký topný olej (2,05 centu na litr)
- zemní plyn (0,164 centu na kWh)
- zkapalněný topný plyn (12,78 EUR na 1000 kg)
- elektrická energie (1,02 centu na kWh)

Ekologická daňová reforma v Německu

- dobře připravený koncept – postupné zavádění, výjimky pro objektivně energeticky náročné výroby, veřejnou dopravu, další úlevy
- ekologická finanční reforma – odstranění některých environmentálně škodlivých dotací
- dopady v oblasti životního prostředí: snížení spotřeby benzínu, růst počtu osob přepravených v hromadné dopravě, růst počtu automobilů poháněných plynem...
- výnosy použity ke snížení sazeb sociálního pojištění

Teorie dvojité (dvojí) dividendy

- cílené použití příjmů z ekologických daní, nejčastěji ke snížení daňového zatížení práce (snížení sociálního pojištění)
- pozitivní efekt v oblasti životního prostředí i v oblasti zaměstnanosti

=> ekologická daň příjmově neutrální

Sporné body teorie dvojí dividendy

- protichůdné působení fiskálního a ekologického cíle
- důležitá cenová elasticita poptávky po práci
(pokud je poptávka po práci cenově neelastická, bude efekt zdanění na snížení nezaměstnanosti velmi malý)
- přesun firem do zahraničí => zvýšení nezaměstnanosti
- nebylo prokázáno, zda „druhá“ dividendy existuje
- Německo – i přes použití výnosů v oblasti sociálního pojištění pojistná sazba rostla
=> nepochopení veřejností, úvahy o nevázáni budoucích příjmů

Ekologické daně v ČR

- poplatky za znečištění ovzduší
 - poplatky za vypouštění odpadních vod
 - poplatky za ukládání odpadů na skládky
 - další poplatky
-
- spotřební daň z pohonných hmot
 - silniční daň
 - dálniční známky?

Ekologizace daňové soustavy

- daň z přidané hodnoty
- spotřební daně
- daň z příjmů
- daň z nemovitosti
- silniční daň
- daň dědická, darovací a daň z převodu nemovitostí

Ekologická daňová reforma v ČR

- daně k ochraně životního prostředí
zákon o soustavě daní (212/1992 Sb.)
- pravidelně v Programovém prohlášení Vlády
- specifikum ČR – energeticky náročná výroba
- směrnice EU o zdanění energetických produktů a energie
- návrh z roku 2001 – po vzoru německé EDR
- návrh z roku 2005 – daň z energií, daň z držby aut
(nenavržena daň z pohonných hmot)

Aktuální verze EDR

- celkem 3 etapy
- 1. etapa od 1.1.2008 - zdanění pevných paliv, zemního plynu a elektřiny
- daňová zvýhodnění – obnovitelné zdroje, hromadná doprava, energeticky náročná výroba
- výnosová neutralita - použití výnosů na snížení daňového zatížení práce???
- 2. etapa v letech 2010 - 2013
- 3. etapa v letech 2014 - 2017

K zapamatování

- ekologická daň nemá jednoznačnou definici
- EDR – fiskálně neutrální
- ekologické daně souvisí s externalitami
- ČR - daně s ekologickými dopady, povinnost zavést další daně k 1.1.2008 (směrnice EU)